

Karin Erlandsson
Epost: karin.erlandsson@nyan.ax
Telefon: 528 467

”Är det Nordenskiöld?” ”Ja!”

Historien om Isak Andersson från Björkboda som hälsade välkommen till Beringön

”Är det Nordenskiöld?”
”Ja!” ”Det här är Isak Andersson från Björkboda. Välkommen till Beringön!”
Så hälsades den stora upptäcktsresanden A.E. Nordenskiöld när han med sitt fartyg Vega nådde ön i Alaska på sin väg mot Nordostpassagen i slutet av 1870-talet.

Det är möjligt att det fanns ålänningar som mött upptäcktsresanden Adolf Erik Nordenskiöld på hans väg runt Nordostpassagen, sjövägen utmed Europas och Asiens ishavs kust. Åtminstone har han träffat en Kimitobo. Bilden utgör pärmbild till hans bok Nordostpassagen.

Många medlemmar i föreningen Ålandsforskarna bänkade sig i museets filmsal i lördags när Ålands emigrantinstitut bjöd in **Maria Enckell** som föreläsare. Hennes intresseområde är norra Stilla havet och de finländare och andra som rört sig i trakterna och lämnat spår.

Hon byggde sin berättelse kring ”en verkligt stor person mellan 1830-89”, en man vid namn Alexander Eugén Philippeus som var aktiv inom mycket av det som hände i ryska Alaska som senare köptes av Amerika. Släkten kom från Viborg och familjen tjänade mycket nära tsaren och dennes familj. Ryska kronan sålde skinn till Kina för te, och alla framstående ryssar ville ha pälsverk på sina kragar. Därför var handelstrafiken till Alaska stor.

Många personer i hennes galleri kom alltså inte från Åland, inte heller mannen som hälsade Nordenskiöld välkommen till Beringön i Berings hav. Nordenskiöld skriver själv så här om mötet i en fotnot till boken Vegas färd kring Asien, kapitel 15:

”Den förste europé som helsade oss välkomna efter fullbordad nordostpassage var en numera i Kalifornien bosatt finne från Björkboda bruk i Kimito socken, der jag vistats mycket under unga år. Han var av Alaska-kompaniet sänd för att verkställa något timmermansarbete på

Beringön. Då vi ångade fram mot kolonien rodde han oss till mötes och hälsade oss med ropet ”är det Nordenskiöld?”.

Också ålänningar

Men det fanns också ålänningar som tog sig ända till Alaska på sina resor i världen under samma tid. Johan Petter Häggblom från Saltvik Bertby var i Sitka, en liten stad längre österut, under Krimkriget på 1850-talet, och fregattskeppet Nikolajs förste styrman Abraham Öhberg från Åland seglade till Nikolajevsk, en stad väster om Okhotska havet på ungefär samma breddgrad.

Också en del Kökarspojkar som Alexander Elfsberg samt Adolf och Otto Vilhelm Lindholm satsade på jobb i Alaska, bland annat på valfångstfartyg. En annan äventyrlig ålänning var Viktor

Nyfiken. Maria Enckell har forskat om finländare och ålänningar som levde i Alaska på 1800-talet. I lördags höll hon en välbesökt föreläsning.
Foto: ANDREAS DIENERT

Törnqvist från Jomala. Han blev senare kronans tillsyningsman för guldvaskeriet och brutalt nedstucken med kniv av sitt arbetsfolk.

Coppola-Niebaum

Som kuriosita kan nämnas att en inflytelserik man i

numera Coppola-Niebaum Winery.

Maria Enckells slutkläm löd så här:

– Det finns massor av ålänningar på alla möjliga ställen. Det är bara att börja gräva!

Maria Enckell har levt största delen av sitt liv utomlands – i Grekland och Schweiz, men längst i USA, gift med en grekisk forskare och professor vid universitetet i Chicago.

– Nyfikenheten driver mig, berättar hon.

Altartavla

Det började med kampen att få den altartavla, som skickades till Sitka när den finska församlingen grundades 1840 på ryska tiden, flyttad till rätt sida av gränsen till rätt kyrka. Den hamnade på fel ställe när Alaska såldes.

– Det tog mig tolv år. Sedan blev jag intresserad av den vanliga befolkningen i ryska Alaska.

Forskningsresultaten ska snart bli bok. Maria Enckell, vars farbror i tiden köpte Dänö Gamlan i Geta, skriver på engelska.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Har släkt i Alaska

Erik Lindholm i Saltvik Borgboda har långväga släktingar. Hans morfars farbror for till Alaska i slutet av 1890-talet.

Erik Lindholm var en i publiken när **Maria Enckell** redogjorde för sina forskningsrön i lördags.

Erik Lindholm har släkt i Alaska.
Arkivfoto: JONAS EDSVIK

– Vi vet inte varför morfars farbror for till Alaska. Familjehistorien säger att han åkte från San Francisco, berättar Erik som träffade många av sina mörkhåriga släktingar på släkträff i Seattle i fjol.

Morfars farbror gifte sig med en kvinna från Aleuterna, en rad öar mellan ryska Kamtjatka och amerikanska Alaska och som skiljer Berings hav från Stilla havet. (ao)

Turnerande utställning besöker Åland

The Priest.

Fotograf Patrik Andersson.

Ännu denna vecka kan man besöka den vandrande utställning som nu finns i Obscuras lokaler på Köpmansgatan 9.

Utställningen är ett resultat av en tävling där över 600 bilder skickades in. Åtta åländska bilder kom med bland de 61 som valdes ut. Nu turnerar utställningen i Finland och turen har kommit till Åland.

– Man får fota vad som

helst, men det är Seinäjoki fotogrupp som varit jury i år och de har gillat bilder med människor på, säger **Susann Grönlund** som är med i Obscura.

Det är första gången Obscura skickade in bilder till utställningsuttagningen och man är mycket nöjd med de åtta fotonen man fick med.

– Obscura har runt 90 medlemmar och får varje år fler. Nu kommer också många unga med och det gör sitt till,

Aktiva fotografer. Susann Grönlund och Berit Sundman är båda med i Obscura.

Foto: ANDREAS DIENERT

säger Susann Grönlund. Utställningen har öppnat mellan klockan 18 och 20 varje kväll i veckan.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax

Petronella Westers debutalbum

”Sånger från en hemlig trädgård” kommer ut 12 mars.

Våren 2007 hade Petronella Wester premiär med sin egen show ”Sånger från en hemlig trädgård” på Casinoteatern i Stockholm. Showen visades också på Åland. Då många efterfrågade en skiva med sångerna från showen bestämde sig Petronella för att spela in ett album baserat på materialet.

Nu släpps ”Sånger från en hemlig trädgård” på skivbolaget A Scent of Music AB. Detta är Petronellas debutalbum som artist och samtliga sånger är skrivna av **Agnes Berg**.

– Alla har vi en hemlig trädgård. Den kan vara både synlig och osynlig. Den synliga kan vara en plats där vi finner lugn och ro. Den osynliga är den som finns inom oss som vi alltid bär med oss. Vår längtan, drömmar och hopp, ja det som gror och spirar inom oss, säger Petronella Wester.

Petronella debuterar inte bara som skivartist utan hon gör även debut som producent, tillsammans med sin mor **Lill Lindfors**. □

Projekt 77 - Åland förändras

pågår i Ålands museum till och med 9 mars. ”Projekt 77” förknippas idag med de byggnadsprojekt som förde in ny arkitektur längs Slemmernes strand, samtidigt som kända stadssymboler som Societetshuset för alltid försvann ut stadsbilden. Utställningen berättar i text och bild om det bitvis dramatiska händelseförloppet.

Samlarna **Mårten Sundberg**, **Patricia Boman** och **Kjell Jansson** visar vykort, hotelltvålar respektive brödrostar fram till 28 februari.

”Hilda Hongell och Lars Sonck” visas i Ålands konstmuseum till och med 24 februari.

Arkitekt Lars Sonck och byggmästare Hilda Hongell är de två personer som har satt störst prägel på Mariehamns arkitekturhistoria. Sonck är främst känd för de offentliga byggnader han ritat i staden medan Hongell formade stilen för privatbostäder under slutet av 1800-talet. I utställningen presenteras arkitekturen genom bland annat originalritningar, fotografier och miniatyrmodeller och det visas även en film om bevarande och renovering av gamla bostadshus i Mariehamn.

Museets öppettider är tisdag och torsdag kl.10-20, onsdag och fredag kl.10-16, lördag och söndag kl.12-16. må stängt. Fri entré. □